

**Нам'ятайте
про
Україну!**

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК



СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

Редкація і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Нью-Йорку (212) 227-4125
УН-Союзу: (201) 451-2200
з Нью-Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXV. Ч. 78. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬЮ-ЙОРК, СУБОТА, 8-ГО КВІТНЯ 1978 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, APRIL 8, 1978 No. 78. VOL. LXXXV.

Окружний Комітет Відділів УНС у Філадельфії відбув збори, П. Тарнавський переобраний на голову

Філадельфія. — В неділю, 12-го березня, тут відбулися загальні збори Окружного Комітету Відділів УНС-Союзу в Філадельфії, передовий Окружний в шлій системі УНС-Союзу, під час яких переобрано цілу минулорічну управу, що її очолює Петро Тарнавський. Зборами, в яких взяло участь понад 35 представників Відділів, проводила президія у складі проф. д-р Богдан Гнатюк, голова, та мгр Іван Скопичас, секретар. Крім д-ра Гнатюка, який є головним контролером, в зборах взяли участь д-р Іван Скальчук, головний контролер, і головний радий Іван Олексинський. Головним промовцем був д-р Іван Фікс, заступник головного президента.



Петро Тарнавський (81 нових членів), Т. Дуда (55) та І. Книгницький (25), як рівно П. Шерба (18), М. Куриляк (17), А. Кушнір (14), Т. (Закінчення на ст. 3-ій)

ПРИКРА ПОМИЛКА

У надрукованому у вчорашній "Свободі" повідомленні "Іван Олексинський" трапилася в першому відступі прикра помилка, як у друкарському складі пропущено один рядок. Цей відступ від 6-го рядка з горі має звучати: "Іван Олексинський і при тій нагоді передав головному організаторові Степанові Гавришеві 22 аплікації нових членів, забезпечених НА ЗАГАЛЬНУ СУМУ 53,000 ДОЛЛАРІВ. В СІМЬОЖУ РОКУ ВІН ПРИДБАВ 3 ЧЛЕНІВ, забезпечених на суму 14,000 доларів..."

Мгр Роман Дяків переобраний на голову Відділів УНС Окружні Вілкс-Бері

Едвардсвилл, Па. — Річні Загальні збори Комітету Відділів УНС Вілкс-Верського Окружжя, що відбулися тут в суботу, 1-го квітня, 1978 року, в парафіяльній залі УЦКеркви св. Володимира, переобрали одноголосно на голову Окружжя заступника-голова Окружжя сільсько-громадського діяча мгра Романа Дякова. На членів Управи були обрані: пані Ольга Малишак і Василь Валігун — заступники голови, Василь Стефурин і Михайло Скурпон — секретарі, пані Катерина Лука — касир і пані Марія Воловська — член Управи. Контрольний Комітет очолює Іван Гринчишин як голова, а членами обрано пані Євгенію Васильську і Івана Билишак.



мгр Роман Дяків

Наради відкрив і на багання зібраних ними провадив голова Окружжя мгр Роман Дяків, а обов'язки писаря сповняв Василь Стефурин. Відкриваючи наради, мгр Роман Дяків привітав присутніх представників і делегатів 29-ої Конвенції від 8-ої Відділки, а спеціально вітав секретаря 236-го Відділу з далекої місцевості Сайре, головного організатора Степана Гавриша та голів сусідніх Окружжя Пенсильванії, які раніше відбули нараду в справі Союзного Фестивалю для відзначення ювілеїв Союзних видань — в суботу і неділю, 10 і 11-го червня ц.р. на Оселі Ольжича в Лігаїтані. Він привітав: голову Окружжя Лігаї Беллі — голову радну пані Анну Гарас, Петра Тарнавського — голову Філадельфійського Окружжя і Тимка Вутрея — голову Твердого Вугілля (Закінчення на ст. 3-ій)

Спом'януть заслуженого науковця, педагога, діяча

Цієї неділі, 9-го квітня, сповняється три роки з дня несподіваної смерті одного з найвидатніших і найбільш заслужених наших науковців, педагогів і діячів, св. п. проф. д-ра Василя Степюка, генерального секретаря Ради Наукових Товариств ім. Шевченка, проф. Сетон Голл університету, довголітній директор курсів українознавства на Союзівці, автора багатьох наукових праць. З цієї нагоди, заходами дружини пані Квіткі, сина Юрія з дружиною Катєю та сином Марком і сестер Марії Підгороделької і Галини будуть відправлені заупокійні св. Літургії: Панахиди в суботу, 8-го квітня, в церкві св. Юра в Нью-Йорку в год. 7-їй вечора, а в неділю, 9-го квітня, в церкві св. ап. Петра і Павла в Джерзі Сіті в год. 10-їй ранку і в церкві св. Івана Христителя в Ньюарку-Ірвінгтоні в год. 12-їй в полудне.



Сл. п. проф. д-р В. Степюк

Конгресмени пропонують зменшити податки Соціального Забезпечення

Вашінгтон. — Кокус демократичних членів Палати Репрезентантів у середу, 5-го квітня, 150-ма головами проти 57-ох схвалив резолюцію, в якій закликає до зменшення податків програми Соціального Забезпечення, а потрібні фонди на цю програму пропонує діставати з різних інших податків, які напливають до федеральної скарбниці. Хоча проголосована резолюція не зобов'язує ні виконавчу частину федерального уряду, ані навіть конгресових комісій виконувати її, то факт, що такий високій відсоток демократичної більшості в Палаті заявився за зменшенням податків Соціального Забезпечення напевно матиме великий вплив на ті комісії, які займаються фінансальними справами. Як відомо, обидві Палати Конгресу минулого року проголосували підняти податки Соціального Забезпечення, але тепер навіть демократичні законодавці вважають, що ці підвищення можуть стати надмірним тягарем для індивідуальних платників і працелюбів і тому пропонують, щоб додаткові фонди на програму Соціального Забезпечення покривала федеральна скарбниця з інших податків. Демократичний кокус не подав жадних конкретних пропозицій щодо можливих джерел додаткових фондів, але деякі законодавці у приватних розмовах натякають, що найкращим джерелом можуть бути вищі податки на американську нафтову ролу. Вони вказують на факт, що президент Картер сам пропонує підвищити податки на нафту, бо вважає, що вищі податки спричиняться до заощадження цього роду пального. Федеральна скарбниця може перенести частину з тих податкових приходів до програми Соціального Забезпечення — твердять ті конгресмени.

Д-р Михайло Снігурович переобраний на голову Окружні Відділів УНС Стейтової Нью-Гейвен

Нью-Гейвен, Конн. — Річні Загальні збори Окружного Комітету Відділів УНС-Союзу стейту Коннектикут, які відбулися тут в неділю 2 квітня 1978 року, в залі Рідної Школи імені Митрополита Шептицького, переобрали одноголосно д-ра Михайла Снігуровича на голову Окружжя, а проф. Івана Телюка на почесного голову. До складу Окружної Управи також були обрані: дир. Яків Несторук, рук — заступник голови, Тарас Сливинський — секретар, Василь Добчанський — касир, та вілні члени Управи: проф. Василь Романишин, Дмитро Стець, Іван Гулич і Михайло Тимків. Контрольний Комітет очолює Володимир Васильченко, а членами обрано Григорія Гіну, Тиміша Мельника і Михайла Галькевича.



д-р Михайло Снігурович

Голова Окружжя д-р Михайло Снігурович, відкриваючи наради, привітав присутніх 25-ох представників Окружжя та головного організатора Степана Гавриша, якого запрошено до почесної президії. Для перерахування наради обрано президію в особах: дир. Яків Несторук — голова і Тиміш Мельник — секретар. Голова президії запросив до президіального стола почесного голову Окружжя відомого суспільно-громадського, політичного і союзового діяча проф. Івана Телюка та союзового піонера і почесного голову 59 Відділу Михайла Галькевича. Протокол з попередніх зборів відчитав секретар Тарас Сливинський; його прийнято без поправок. Вчорашній звіт про загальну працю цілості Окружжя зложив голова д-р Михайло Снігурович. Він інформовав про влаштування спеціального бенкету для вшанування довголітньої праці на пості секретаря 59 Відділу Михайла Галькевича в Вріджпорті, під час якого він сповняв обов'язки майстра церемонії, говорив про його участь в третій конференції голів Окружжя на Союзівці, про активну працю в Школі Українознавства, про приїзд п'ятого грошових нагород УНС-Союзом для випускників Школи Українознавства, які втручаються в імені Союзу в Гарфторді і Нью-Гейвені. Також інформовав про його особистий контакт з поодинокими секретарями, відвідавши їх в листопаді на припоручення Організаційного Відділу УНС-Союзу, а відтак говорив про працю поодиноких Відділів.

ДОПОВІДЬ ПРО ДОСЛІДІ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА

Нью-Йорк. — Вряжках серії наукових доповідей, що їх влаштовують спільно НТШ і Т-во Українських Правників, в найближчій середу, 12-го квітня, відбувається доповідь професора історії українського права в Українському Вільному Університеті, д-ра Ярослава Палоха, на тему: "Комісія для вивчення історії українського права в Києві (р.р. 1919-1933), її співробітники та досягнення". Доповідь відбудеться в великій залі Пластового Дому при 144 Друга сесню в часі від год. 6 до 8-їй вечора.

КАРТЕР ЩЕ НЕ ВИРІШИВ СПРАВИ НЕВТРОННОЇ БОМБИ, РАДИТИМЕТЬСЯ КОНГРЕСУ

Вашінгтон. — У середу, 5-го квітня, президент Джиммі Картер заявив групі чільних членів Конгресу, що ще не вирішив чи ЗСА продовжуватимуть невтрону бомбу і чи передадуть її європейським союзникам у Північно-Атлантичному Союзі (НАТО), додаючи, що заки вирішить цю справу, то засягне порад у Конгресу.

Речник Білого Дому дав твердити, що Президент "розглядає всі аспекти цього питання", а один член Крайової Ради Безпеки сказав, що рішення президента Картера буде оприлюднене "протягом наступних кількох днів".

Коментатори припускають, що Президент вирішив ще раз розглянути справу невтронної бомби, бо вістка про те, що він в кінці минулого місяця рішив цілком припинити виробітків бомби, викликала гостру негативну реакцію з боку його найближчих дорадників, великої кількості законодавців обох партій і зі сторони європейських союзників Америки, які вважали, що бомбу коначно для їхньої оборони проти можливого нападу комуністичного блоку, зокрема Советського Союзу.

Минулої середи провів Комісія Палати Репрезентантів для військових справ переслав Президентів лист, в якому закликав його не припинити виробу цієї бомби, бо вона була б дуже ефективна проти комуністичних військових частин, якщо вони напали б на Західну Європу, а в той самий час небезпека для цивільного населення європейських держав була б набагато менша від неї, ніж від інших нуклеарних бомб. Невтрону бомба має за ціль радіоактивними променями вбивати ворожих воїків тільки на обмеженому обсязі, що значно зменшило б загрозу для цивільного населення. Крім того, радіація з вибуху цієї бомби зникала б за кільканадцять годин, а радіація зі звичайної атомової чи водневої бомби зникає шойно за кільканадцять місяців. Провід згаданої Конгресової комісії, як теж Рональд Ріген, колишній каліфорнійський губернатор і конкурент Джералда Форда під час республіканських президентських виборів в 1976-му році, також гостро виступив проти припинення виробу цієї бомби, вказуючи, що такий крок був би односторонньою концесією на користь Советського Союзу, додаючи, що ЗСА, мавши таку бомбу, мали б сильнішу руку під час переговорів з СССР щодо загального обмеження атомової зброї.

Немає великих змін у французькому кабінеті

Париж, Франція. — Прем'єр-міністр Реймонд Барре сформував, на прохання президента Валері Жіскара д'Естена, новий французький кабінет, до якого входять майже усі міністри з попередньої адміністрації. Брак змін у французькому уряді політичні спостерігачі пояснюють новою політикою президента Жіскара, який намагається знайти шляхи до опозиційних, переважно лівих партій і притягнути їх до тіснішої співпраці з урядом. В Парижі ходять слухи, що Барре погодився очолити уряд тільки тимчасово і дав свою згоду допомагати президенту в заставі у Франції небувалу досі "поміжковану колективістичну" між урядовими і опозиційними партіями. У двох минулих тижнях Жіскар, як жадний французький президент перед тим, запросив до президентського палацу лідерів опозиційних партій і розмовляв з ними про майбутній план уряду. На зустріч з президентом прибув також Жорж Марше, лідер французької Комуністичної партії, і Франсуа Міттеранд, лідер найбільшої Соціалістичної партії, яка надилялася здобути куди більші успіхи у минулих виборах. Доказом змін у французькій політиці вважається також вибір Жака Чабана-Дельмаса головою парламенту, що було ударом для нео-дегільської партії, яку очолює Жак Чірак та яка голосувала проти Дельмаса і весь час виступає проти політики президента Жіскара. Панує загальне переконання, що прем'єр Барре очолюватиме уряд тільки у переходовий період часу, а потім уступить.

Європейські робітники домагаються ліквідації безробіття

Брюссель, Бельгія. — Ассосієтат Пресс інформуює, що озлоблені зростаючим безробіттям робітники в Західній Європі перервали на чотири години працю і вийшли на вулиці міст, щоб перестергати уряди держав перед зростаючим безробіттям, яке з кожним роком збільшується. У цьому попередньому страйку, який зорганізувала Європейська Робітнича Конфедерація, взяло участь біля 40 мільйонів робітників, репрезентованих 31 робітничими спілками. Страйк охоплював 18 європейських країн і, на думку спостерігачів, був дуже добре зорганізований. Делегати Європейської Економічної Спільноти, які в тому дні їздили до Копенгагена на свою річну конференцію, були вражені дисциплінованістю робітників і порушені їхніми домаганнями. Вони обіцяли обговорити справу безробіття на своїх нарадах. У країнах Західної Європи є більше як 7 мільйонів безробітних і це число постійно збільшується. Тільки у 9-ох західноєвропейських країнах, які входять до ЕЕС є більше як 5 мільйонів осіб без праці.

ЗАСУДИЛИ ПЕТРА ВІНСА

Петро Вінс, син ув'язненого баптистського пастора Георгія Вінса і член Київської Групи сприяння виконанню Гельсінкських угод, був засуджений советськими властями на один рік ув'язнення в таборі праці, згідно з повідомленням пресового агентства Ройтерс з четверга, 6-го квітня. Як уже інформовано, П. Вінс був заарештований органами КГБ 15-го лютого, а суд над ним почався в Києві 28-го березня. Вінса обвинувачували в "паразитизмі". Д-р Андрей Сахаров заявив західним кореспондентам, що суд над Вінсом відбувався за закритими дверима і що власті не допустили на залу ані його родичів, ані приятелів, а 10 осіб поліції придержала під час останнього дня розп'яв.

Совети сказали американським конгресменам, що Руденка засуджено за "сепаратизм"

Амстердам, Н. Й. — Конгресмен Самуел С. Страттон, повернувшись минулого понеділка, 3-го квітня, з 10-денних відвідин групи американських конгресменів, членів Палатної Комісії збройної служби, в Советському Союзі та в Женеві, заявив, що він намагався дістати від советського уряду інформацію про долю українського письменника, Миколи Руденки, засудженого нещодавно голови київської Української Групи нагляду над виконанням Гельсінкських угод. У відповідь на його запит в цій справі, Георгій А. Жуков, член Верховного Совету та відомий советський телевізійний і радіокоментатор, заявив, що "Руденка судили, ствердили його вину і засудили на сім років ув'язнення за те, що пропагував сепаратизм України від Советського Союзу" — інформовав конгресмен Страттон, згідно з повідомленням албанського "Таймс-Юніон" з 4-го квітня ц.р.



Конгресмен С. Страттон

Комітет Мороза у Філадельфії планує протестний похід для відзначення уродин Валентина Мороза



Під час розмови з редакторами сидять зліва: ред. Володимир Левенєв, Віра Андрейчик, Зоряна Луцька, ред. Зенон Снілик, ред. Любова Колєнська, Оріс Гевка і Уляна Мазуркевич.

Джерзі Сіті, Н. Дж. (в. л.) — Філадельфійський Комітет Оборони Валентина Мороза, довголітнього в'язня комуністичних концетраційних таборів, влаштує в суботу, 15-го квітня ц.р., о год. 2-їй по полудні великий протестний похід вулицями Філадельфії для відзначення 42-х уродин В. Мороза і в обороні всіх інших українських політичних в'язнів. Похід, у якому візьмуть участь старші громадяни, молоді організації, учні доповнюючих і шкільних Українських Шкіл, церковні братства, суспільно-громадські організації і українські громади з охочими, розпочнеться від "Інependенс Голл" і йтиме в напрямку Музею Мистецтв. Пані Уляна Мазуркевич, яка в товаристві активісток Комітету Мороза — Віри Андрейчик, Зоряни Луцької і Оріси Гевки, відвідала у вівторок, 4-го квітня, "Свободу", поінформувала в розмові редакторів, що походом дуже зацікавлена українська шкільна молодь, яка хоче чимнебудь прислужитись розголошенню долі Валентина Мороза й інших політичних в'язнів, які десятиріччя перебувають поза Україною в московських в'язнях, концетраціях і психіатричних закладах КГБ. З метою ширшого поінформування українську молодь про заплановану акцію активістки Комітету Мороза.

Ірі Гаск відійшов від активної праці в дисидентському русі

Відень, Австрія. — Ройтер інформуює, що Ірі Гаск, колишній міністер закордонних справ Чехословаччини за короткого владування Александра Дубчека і один з головних діячів чехо-словацького дисидентського руху та ініціатор "Хартії-77", відійшов від активної праці в дисидентському русі і не вважає себе більше речником синагаторів Хартії. Дисиденти, які добровільно чи під тиском поліції були змушені покинути Чехословаччину і тепер перебувають у Відні, стверджують, що 64-річний Гаск знаходиться під страшним тиском комуністичної адміністрації і політичної поліції й нервово не видержує напруження. Гаск бажав би тепер присвятити більше часу особистим справам, хоч, як це він сам заявив, продовжуватиме допомагати тим синагаторам "Хартії-77" і оборонцям прав людини, які такою допомогою потребуватимуть. Резиґнація Гаска викликала серед синагаторів Хартії, число яких збільшилося до 800 осіб, велике розчарування.

СВОБОДА

FOUNDED 1883

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потрібні випадках скорочувати надіслані матеріали, незалежно від того, чи повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши за адресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — \$30.00, на пів року — \$16.00, на 3 місяці — \$9.00. Для членів УНСОУ 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 25¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Загрозна ситуація

Недавнє повідомлення Департаменту торгівлі, що в поточному міжнародному торговельному дефіциті ЗСА виникли рекордних 4,5 мільярда доларів, тобто імпорти перевищували експорти на згадану суму, затривожило урядових економістів, як і тих спеціалістів у приватному секторі. Вони затурбовані не тільки тим, що така велика сума грошей виплила з Америки протягом одного місяця, але також фактом, що це вже 21-ий місяць підряд, що ЗСА мають торговельний дефіцит.

Затривоження економістів оправдане також тому, що лютневська статистика може спричинитися до дальшого пікопання довіри до фінансової та загальної економічної стабільності ЗСА. Зразу після оприлюднення вищезгаданого звіту Департаменту торгівлі вартість американського долара знову впала на світових ринках, а якщо в наступних місяцях Америка далі матиме високі торговельні дефіцити, то можна передбачувати поглиблення економічних проблем, і то не тільки для Америки, але й цілого вільного світу. Зростає побоювання, що постійні торговельні дефіцити ЗСА можуть спричинити тих американських законодавців і впливових підприємців, які вимагають, щоб уряд встановив високі мита на всі імпортовані продукти. Вони мита не тільки значно підвищать ціни закордонних продуктів в Америці, але також можуть спричинити те, що інші держави у відплату піднесуть свої мита, що мало б дуже від'ємний вплив на економічну ситуацію вільного світу, який швидко частинно вийшов з поважної економічної рівноваги.

Речники Білого Дому і Департаменту торгівлі правдиво вказують, що лютневий торговельний дефіцит до великої міри спричинений тим, що Америка продовжує імпортувати велику кількість нафтової ропи, а також тим, що догортівали страйк вуглекопів і суворозима довели до значного зменшення в експорті американських продуктів. До цього долучується факт, що ряд союзників Америки, зокрема Японія та Західна Німеччина, застосовують подвійне міроило в торгівлі з ЗСА, бо вимагають, щоб Вашингтон не підвищував мит на їхні продукти, але в той самий час встановлюють різні перешкоди для продажу американських продуктів у їхніх країнах.

Економічних проблем вільного світу не може розв'язати самоцінно Америка, чи котрась інша держава і для того потрібно співпрацю всіх демократичних країн. Зокрема треба, щоб ті держави, які протягом останніх кількох років мали надлишки у їхніх торговельних балансах, зокрема Японія та Західна Німеччина, збільшили імпорти з тих країн вільного світу, які ще вповні не позбулися економічної рівноваги, як і тих держав, які постійно мають торговельні дефіцити.

Деякі заходи в тому напрямі вже зроблено. Члени американського уряду їздили до Токіо і Бонну з метою переконати японців і німців, щоб вони додержувалися принципів вільного ринку, тобто не застосовували згаданого подвійного міроила в торгівлі з Америкою та щоб припинили економічний розвиток їхніх країн, що спричинило б до збільшення імпорту Японією та Західною Німеччиною з інших держав вільного світу. В кінці минулого місяця британський прем'єр Джеймс Каллаган у Вашингтоні обговорював з президентом Джиммі Картером спільні економічні проблеми і тоді накреслили деякі можливі розв'язки. Незабаром до ЗСА має прибути японський прем'єр Такео Фукуда на подібні наради з президентом Картером.

Всі ці заходи — це підготовка до вершинної економічної конференції індустріалізованих країн вільного світу, яка відбудеться в липні в Бонні, Західна Німеччина. Треба налягати, що учасники цієї конференції: ЗСА, Британія, Франція, Західна Німеччина, Італія, Канада та Японія зможуть встановити такі напрямні та поробити такі заходи, які вийдуть на користь цілого вільного світу, а не тільки окремих держав. Для розв'язки економічних проблем демократичного табору треба співпрацю всіх держав, навіть якщо б поодинокі країни мусли погодитися на дещо невідгидні для них компроміси.

„ПОЛІТИЧНІ В'ЯЗНІ — ЦЕ СУМЛІННЯ НАЦІЇ“

Ми проти підтримки боротьби за незалежність танками і ракетами; нахвилювання колишнім поневоленням народам визначених ідеологій, диктатур, способу життя; незалежності, яку здобувається коштом мільйонів жертв, братовбивчих війн, мільйонів емігрантів, мільйонів політичних в'язнів.

Ми вдячні всім народам, урядам, партіям і поодиноким суспільним діячам в усьому світі за підтримку боротьби за незалежність народів, зокрема українського. В першу чергу ми вдячні народам, урядам і суспільству США і Канади.

Ми віримо, що зусиллям українського народу, при моральній підтримці інших народів СРСР, в тому числі й російського, народів демократичних країн і ООН, Україна незабаром здобуде незалежність і займе належне їй місце в колі великих демократичних країн світу.

Історична доля України

На протязі сторіч, царська бюрократія уважала Україну невіддільною складовою частиною Росії. Її самобутність, державність, культура, традиції, мова — офіційно були не визнані, будь-які прояви національного життя, заборонені.

Тепер Україна гучно нагадує сучасну державу: багато говориться про розквіт, але паралельно зі злиттям, постійно нахвилюючи думку, що Україна весь час живе тільки завдяки Росії, під гаслом „Навіки разом“ з Росією.

Україна — країна, історія якої сягає понад тисячу років взад. Українські племена, народи, нація, від непам'ятних часів мали свою землю (територію), віру, мову, традиції, відрубний психологічний склад, антропологічні ознаки, які відрізняли їх від інших народів, в тому числі й слов'янських.

Різноманітні назви, якими називали себе українці, чи якими називали їх: русичі, черкаси, козаки, русини, рутенці, малороси (і навіть образливе назвище: халили) ні в якому разі не заперечують нашої самобутності, не зменшують нашого права на існування, як окремої нації, нашого права розвиватися і давати свій вклад у загальнолюдську скарбницю духовного і культурного життя світу.

Україна була могутньою державою за назвою „Русь“, або „Київська Русь“. На відміну від інших держав того часу, вона не мала агресивних прагнень, не прагнула до володіння світом і розширення своїх кордонів коштом територій інших народів.

У складі литовської держави українці не були поневолені народом, вони вільно господарювали на своїй землі, розріджали і вільно плекали свою духову культуру. В той час українська літературна мова була

урядовою державною мовою. Після об'єднання Литви з Польщею, за плечима українського народу почався економічний утих, намагання замінити православну віру католицькою, нахвину польську мову. Це давало поштовх до загальнонаціональної боротьби на чолі з Б. Хмельницьким.

Український народ остаточно переміг, в 1654 році, на основі беззастовних погоджень, Б. Хмельницький склав союз з московським царем. Точки угоди московського уряду стало порушувати, а цар Петро І знехтував їх суцільно; таким чином Україна перетворилася в одну з провінцій Російської імперії. Україна втратила військову автономію, адміністративну самоуправу (міста — Магдебурзьке право), економічну незалежність.

Українська церква стала залежна від московського патріарха. Декретом Петра І, українську мову заборонено в церкві й освітній системі.

Внаслідок лютневої буржуазно-демократичної революції 1917 року, у якій не останнє місце мали українські політичні партії і окремі революціонери-українці, утворилася Українська народна республіка, на чолі з Центральною Радою, як автономна держава демократичної Росії.

22 січня 1918 року УНР проголосила себе незалежною союбною українською державою. Внаслідок громадянської війни і воєнних поразок, Україну проголошено соціалістичною республікою на чолі з більшовиками — складовою частиною РКП(б). 30 грудня 1922 року, згідно з договором про створення СРСР, Україна увійшла до нього, як суверенна національна держава.

Кожна з соціалістичних республік затримала суверенність у галузі економіки, культури, науки, освіти. Для спільної боротьби проти зовнішніх ворогів, об'єднано військові сили (національні військові формування під союзним командуванням) та дипломатію.

До 1937 року ВКП(б), на чолі зі Сталіним, шляхом знищення української нації, національної інтелігенції, партійних і господарських кадрів, зликувала всі суверенно-автономні права України, між ними і національну армію.

Розкуркулення, штучний голод 1933 року, війна з фашистською Німеччиною і повсюдні репресії, зокрема в західних областях, обійшлися українському народові в близько 17 мільйонів жертв.

Українці — один з найбільш волелюбних, демократичних за життям побуту, працелюбних і миролюбних народів. Понад 300 років трагічної долі в умовах поділення між могутніми сусідами (Росія, Польща, Австро-Угорщина, Румунія, Чехо-Словаччина), які інтенсивно намагалися асимілювати його, не знищили завзяятих українців, мови, віри, традицій, прагнення до незалежності і демократії.

Україна повинна бути незалежною, демократичною, духово багатою, матеріально забезпеченою, з високим рівнем освіти, науки, національної за суттю, змістом і культурою.

Кожна людина, угруповання людей, підприємство, село, кожна територія повинні мати можливість вільно і необмежено користуватися громадянськими, соціальними і політичними правами — собі на користь і без шкоди для інших. Щоб Україна жила в згоді і дружбі з усіма державами світу, обмінювалася з усіма народами матеріальними, науковими і культурними надбаннями. Щоб Україна щиро й гостинно могла приймати у себе громадян усіх країн світу, а її громадяни щоб могли відвідувати країни всіх континентів. Хай громадин виховує родина, школа, церква, суспільство, а не вулиця, коністатори, тюрми.

Можливі форми спротиву

Кожна людина, група людей, кожний окремих народ керуються визначеними нормами моралі. Ми, українські політичні, всі провина яких полягає в обороні рідного слова, літературної творчості, у відстоюванні прав людини і свого народу, вважаємо цілеспрямованим і цілком необхідним для рятунку від дикого і культурного знищення такі норми поведінки для українця (українки):

— Вживати тільки рідну мову на рідній землі, і тим скріпити себе і свій народ.

— Не посилати дітей до дитячих садків і шкіл з російською мовою навчання, домагатися шкіл і дошкільних закладів з рідною мовою навчання, або вчителів дітей самої.

— Відмовлятися від навчання в школах, та інших утворчих закладах з російською викладавкою мовою, вимагати шкіл, технікумів, вузів з рідною мовою і вчителів самостійно, складаючи іспити як екстерни.

— Розмовляти рідною мовою не тільки в родинному колі, але й на праці, на суспільній роботі, на вулиці.

— Не відвідувати російськомовних театрів, кіно, концертів, оскільки вони негативно впливають на культуру розмовної мови, зокрема дітей і молоді. Це також відноситься до телебачення і радіо.

— Повоздержуватися від алкоголю, лихословлення та курення... (нещётко)

— Не нагромаджувати грошей і дорожнечості задля ним самих, а допомагати людям, які потрапили в біду, талановитим дітям і молоді, батьки яких не мають змоги забезпечити їх нормальними умовами на освіту і розгорнення творчих здібностей і т.д.

[Продовження буде]

Григорій Гордісний

НЕБУДЕННА ПОЯВА

Інститут ботаніки імені М. Г. Холодного Академії Наук Української РСР у видавничстві „Наукова Думка“ випустив цінну публікацію „Визначник рослин Українських Карпат“, Київ, 1977, ст. 436, з ілюстраціями та в твердій оправі.

Цю книгу підготували численні українські ботаніки на чолі з В. І. Чопиком, який є знавцем флори Українських Карпат, а головним рецензентом цього визначника був В. І. Комендар, також знавцем флори Українських Карпат.

Визначник своїм науковим змістом розрахований на ботаніків, наукових працівників у інших галузях рослинних наук, як у сільському, так і в лісовому господарстві, для медиків та студентів спеціальних наук. У „Визначнику“ подано опис 2012 видів вищих рослин, які зустрічаються в природному стані, а також і культурних рослин.

Флора Українських Карпат настільки цікава, що нею цікавилися різні дослідники. Першим присвятив карпатським рослинам свою увагу ще за давньої Австро-Угорщини австрійський ботанік Пакс (1908). Пізніше, карпатську флору описували угорські Шор (1933), чех Домін (1930), чех Клартерський (1934), поляк Павловський (1947), українці С. С. Федор (1956), В. І. Чопик (1958) та численні інші, які й стали співпрацівниками над цим „Визначником“.

Найповніше охопив територію Українських Карпат Пакс, бо йому не перешкодили державні кордони, які пізніше на мапах краями червоними нитками єдине ціле Українських Карпат і не допускали заїзду в Карпати поза кордони, щоб зафіксувати межі ареалів тих, чи інших видів рослин. Тому упорядники „Визначника“ й застерігаються „щодо невідомості меж ареалів, які їм не вдалося через ті кордони визначити точніше, як того вимагає наука“.

В науці про рослини існує дивний забобон, чи як його назвати: всі гірські, чи високогірські рослини називають „альпійськими“.

Коли це флора Альп, то це впердодку, але як можна впердодку про альпійську флору Карпат, альпійську флору Кавказу, альпійську флору Криму й т.д. Коли вже пошастило закріпити в наші назви Українських Карпат, то незабаром, може, властивість струсується й того „альпійзму“, який тільки й лишилося для рослин Альп. Десь хтось то мусять почати, а пізніше в наукових ботанічних виданнях та на міжнародних

ботанічних конгресах можна буде й закріпити правильні назви, а не стало „альпійські“ та „альпійські“!

„Визначник“ складено на підставі матеріалів гербарію Ботанічного інституту імені М. Г. Холодного та університетських гербаріїв університетів Львівського, Чернівецького, Ужгородського, Харківського та різних інших установ. А також з джерельних публікацій, як „Визначник рослин України“ (1965), „Флора України“ (1936-1965) та з інших флористичних публікацій.

Крім того, дослідів в природі допомагали останніми визначати якщо й не самі рослини, то їхні ареали поширення того, чи іншого виду. От тут то й були на перешкоді вже згадані державні кордони, які невідомо переступати навіть науковцям заприязнених держав.

Автор цих рядків у 1930-их роках перебував на Закарпатті, себто, на частині Українських Карпат, там працював і досліджував флору, як культурну, так і в дикому стані. Під час одної із численних екскурсій в природу пошастило „відкрити“ верес.

Що „відкрити“, то йому тільки, що загальноєвропейський ареал вересу на Схід доходить до Слов'янських гір Татр, а далі його вже й слід зникати. Літературні джерела підтвердили це. Тому відкриття вересу аж на Українських Карпатах на межі між округами Свалявською й Волоською було справжнім відкриттям.

Про це був звіт в „Українському Агрономі“ ч. 3, 1934, Львів, і в чеськомовному ботанічному журналі в Празі. Доцент Ісак Мазепа, сам не абиякий знавець флори Українських Карпат, дав позитивну оцінку відкриттю вереса на Українських Карпатах.

Ширше про це згадує не тому, що це „відкриття“ вересу, бо фактично, перша його побачила моя дружина, яка з ним знається ще з Волинського Полісся, а в той час була нерозлучною супутницею моїх мандрів у природу, — а тому згадує, бо в „Визначнику“ на ст. 225 сказано про верес: „По узліссях і пасовищах піднімається до верхньої межі лісу. Досить поширений в лісовій смузі у всіх районах“. Таке твердження ставило під сумнів!

Тим більше, що не названо ані одної адміністративної одиниці! Може, таких недогадів у „Визначнику“ й більше, але перевірити їх нема як.

Це не є жодна спеціальна назва „Визначника“, а взагалі всіх інших рослинних публікацій, що багато назв рослин, на яких нема народних назв, подають латинські ботанічні назви, лише українськими черенками. А не без того, що на деякі з них існують народні назви, тільки би пошукати їх, а деякі ботанічні назви можна би перекласти на українську мову. В кожному разі, моя думка, при цьому якнайбільше українцям назви рослин!

„Визначник“, як і взагалі

В НАШИХ БУДНІВ

„АННА КАРЕНІНА“

[Розмова двох поколінь одним телефоном]

— Добрий вечір... То Ти, Ксеню?

— Так, це я.

— А пізнаєш, хто говорить?

— Пані Галю, або... пані доктор.

— Та нехай вже буде Галю без „пані доктор“.

— А що твоя мама робить? Вони обож з татом упили, дивляться на телевізю. На „Анну Кареніну“!

— О! А чому вчора не дивилися?

— Вчора вони їздили на ім'яни до тетки Люби.

— А нині є повторення програми.

— Можеш попросити маму по телефону?

— Я не знаю, чи я можу...

— Чому не знаєш?

— Бо мама мені казала, що як буде дзвонити тетка Люба, то я маю сказати їй, що тепер їде „Анна Кареніна“ і мама просить не перебувати їй... А тому, що то не дзвонила тетка Люба, то я не знаю, що мені робити.

— Ну, гаразд. Я почекаю. „Анна Кареніна“ ось-ось і закінчиться.

— За п'ять хвилин.

— А тобі не цікаво подивитися на програму?

— Я вчора бачила шосту частину. Ми з бабусею не їздили на ім'яни до тетки Люби і дивилися вчора.

— І як тобі сподобалась шоста частина?

— Трохи така... плаксива. Всі на програмі плакали, навіть Вронський, хоч він російський офіцер, то не повинен би. Бабуся теж дуже плакала, бо їй здавалося, що Анна померла при породішці. А вона не умерла, тільки волосся з голови їй облізло. Але закінчення було гарне, бо Кареніна помирився з Вронським, а Левін заручився з Китти.

— А як ти знаменито все пам'ятаєш!

— Мій тато каже, що який мені українство так пішло до голови, як „Анна Кареніна“, то я була б геніальна дитина.

— Ну, „Анна“ скінчилася. Біжи, клич маму!

І кер

лі інші визначники рослин, забачено ілюстраціями, для чого використано трафаретні ілюстрації із „Флори України“ та з „Визначника рослин України“. Це ще невеликий гріх, більший гріх у тому, що тих ілюстрацій малувато!

Та найбільший гріх цей той, що не подано спеціально гірських та не карпатських рослин, як наприклад, солдanelля та численні інші, які гідні того, щоб їх показати і в кольорах. „Визначник“ видано не на тому найкращому папері, але пару сторінок крашого паперу з винятково гарними карпатськими рослинами варто би було додати! Хоч би на приману туристів, які все частіше й частіше відвідують Українські Карпати!

зацікавлену молоді вищих класів гімназій і студентство, без огляду на те, які фахи вони вивчають. Курси українознавства достосовані до знання студентів. На них можна вивчати українську мову, а крім того отримати відомості про найважливіші джерела української історії, літератури, мистецтва і культури взагалі. Педагогічні курси відбуватимуться від 17-го липня до 11-го серпня 1978 року, отже повних 4 тижні, тоді, як на курси українознавства призначаться шороку три тижні. Вони відбудуться в часі від 17-го липня до 4-го серпня.

Український Вільний Університет є осередком, в якому плекається українську національну духовність. Його збереження необхідне, і тому підтримати цю інституцію — це завдання кожної української родини на чужині. Кошти навчання в УВУ не такі високі, щоб вони мали бути перешкодою для студії. Студії у вищих школах в Америці значно дорожчі. Оплата літнього семестру в УВУ вносить всього 700 німецьких марок, оплата педагогічного курсу 300 нім. марок, курсів українознавства 100 нім. марок, а побут у Мюнхені коштує приблизно 400 нім. марок місячно з повним утриманням.

Студії на УВУ це не тобто для молоді людини. Вивчаючи українську й східно-європейські проблеми, кожний молодий українець і українка мають великі можливості працювати серед чужинців як фахівці з цих галузей! Америка й Канада, так само, як і європейські країни, дедалі більше цікавляться проблемами Східної Європи і Советського Союзу. Існують інститути для дослідів і аналізів східно-європейських явищ у галузі історії, літератури, природничих наук, економіки і т.д. Українці повинні бути співробітниками таких інститутів. Вони повинні внести творчу працю і правильну інтерпретацію.

(Закінчення на ст. 3-ій)

Григорій Васюкович

ЧОМУ УВУ КОРИСНИЙ

Почнемо з історії. Для пригадки старшим і, зокрема, для відома молоді вкажемо насамперед на суспільну користь з існування Українського Вільного Університету, який ось уже 56 років на чужині, перше у Празі, тепер у Мюнхені, об'єднував і об'єднує професорів різних гуманістичних фахів, між ними і видатних учених, у спільній праці для поліпшення долі свого народу. Цей Університет був створений як завершення напологівих, українських змагань за національну освіту під царською Росією та завзятої боротьби проти поляків за український університет у Львові під Австрією і з самого початку став важливим осередком виховання академічної молоді на чужині.

Як еміграційний університет, УВУ ставить собі такі головні завдання: 1. Науково досліджувати історію, культуру і господарство українського народу в пов'язанні з сусідніми народами України. 2. Учити і виховувати нові покоління наукових дослідників та політичних і громадських діячів. 3. Публікувати наукові праці для поширення неспадкового знання про Україну серед усього українського народу. 4. Інформувати чужинців, зокрема науковий світ, про українську справу. Таким чином наукові дослідження, педагогічна праця, видавнича справа і наукові зв'язки з іншими чужоземними інституціями є головні напрямні діяльності УВУ протягом всього його існування.

Дослідження праці професорів УВУ значною мірою причинилися до поглиблення знань у різних гуманістичних українознавчих галузях. Чи то в галузях філософії, наук і розвитку української культури, чи українського мовознавства і літературознавства, чи в царині історії, географії та етнографії України, чи то у сфері права й економіки, всюди слідний не абиякий вклад праці. У „Програмі викладів УВУ“ (1978), на стор. 23, у розділі

„Загальні відомості“ подані прізвища заслужених професорів УВУ, які внесли багато нових відомостей у скарбницю української науки та значно спричинилися до розбудови УВУ. Їхні дослідження корисні усьому українському народові. На стор. 26-29 тієї ж Програми подается теперішній педагогічний склад УВУ, завданням якого є втримати і далі розбудовувати Університет, здійснювати визначені попередніми генераціями цілі. Під цю пору УВУ нараховує понад 80 членів педагогічного складу.

Разом з науковими дослідниками провадиться педагогічна праця професорів УВУ — викладава і виховна. Завжди було і є намагання професорів дати фундаментальне знання своїм студентам та збудити в них зацікавлення до наукового дослідження всіх явищ українського життя. За 56 років існування УВУ багато студентів завершило свої студії на ньому дипломами магістрів і докторатів, що дало їм змогу вийти в українському науковому, політичному і громадському житті на керівні і відповідальні становища. Також багато з них здобули наукові та інші високі становища серед чужих народів. Крім того треба згадати, що значне число чужинців здобули, або завершили освіту на УВУ.

Услід за педагогічною працею професорів УВУ треба підкреслити важливе значення видавничої діяльності Університету. Його старанням з'явилося багато творів непомірно високої вартості. Наукові записки і збірники, численні монографії, підручники і скріпти, альбоми мистецтва та інші видання лишаються назавжди тривалим здобутком української науки й культури, що в досить несприятливих умовах на чужині, при вельми обмежених фінансових засобах, таки вдалося їй видати, завдяки наполегливій праці професорського складу УВУ. Список усіх видань УВУ з років 1946-1977 поміщено у „Програмі викладів УВУ“ (1978) на стор. 52-79.

Одну з не менш важливих діяльностей, якій присвячував і присвячує багато уваги сенат і професори УВУ, є зв'язки з чужими науковими інституціями — університетами

